

Sivistys- ja tiedejaostolle

8.11.2022

Asia: HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Viite: Lausuntopyyntö 26.10.2022

Teema: Tanssioppilaitosten tilanne ja miten ovat mm. toipuneet koronapandemian aiheuttamasta tilanteesta

Suomen tanssioppilaitosten liitto STOPP ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Suomen tanssioppilaitosten liitto STOPP ry edustaa suomalaista tanssin taiteen perusopetuksen kenttää. Liittoon kuuluu 72 tanssin taiteen perusopetuksen oppilaitosta eri puolilta Suomea, lisäksi liiton informaatiojäsenenä on 10 muuta tanssioppilaitosta. Jäsenoppilaitosten kautta toiminnan piirissä oli syksyllä 2021 noin 27 000 tanssin taiteen perusopetuksen oppilasta ja 720 opettajaa.

Koronavuodet ovat olleet raskaita tanssin taiteen perusopetuksen kentälle. Vaikka suurin osa liiton jäsenoppilaitoksista tarvittaessa toteutti onnistuneesti etä- ja hybridiopetusta, väheni liiton jäsenoppilaitosten piirissä olevien tanssioppilaiden määrä keskimäärin 27% vuosien 2019 ja 2021 välillä. Opetustuntien määrä laski samassa ajassa keskimäärin vain 4%. Tämä selittyy osaltaan korona-ajan kokoontumisrajoituksista ja sen jälkeen ryhmämuotoisen opetuksen haasteista sekä opetussuunnitelmapohjaisen työskentelyn velvoitteista. Oppilaiden vähennyttyä tasaisesti eri ikä- ja tasoryhmistä, on toimintaa jouduttu jatkamaan lähes samalla tuntimäärällä, mutta aiempaa huomattavasti pienemmissä ryhmissä. On kuitenkin tärkeää huomioida, että eri oppilaitosten tilanteet sekä oppilasmäärän ja opetustuntien määrän kehitys ovat olleet hyvin erilaisia, eikä keskimääraisten lukumäärien perusteella voi tehdä täysin yleistettäviä johtopäätöksiä.

Koronatilanteen normalisoiduttua etenkin rajoitusten osalta oppilaitoksissa pyritään nyt sopeutumaan uudenlaiseen tilanteeseen. Osassa oppilaitoksissa oppilasmäärät ovat lähteneet nousuun ja toimintaa on voitu lähteä rakentamaan varovaisen toiveikkaissa tunnelmissa. Suurimmassa osassa oppilaitoksista on jouduttu pohtimaan toiminnan sopeuttamista ja kehittämistä uusien oppilasmäärien mukaiseksi. Samaan aikaan halutaan kuitenkin turvata kasvun mahdollistaminen, joka etenkin varhaisiän tanssikasvatuksen kasvavista oppilasmääristä päätellen on lähivuosina tapahtumassa. Suurimmassa osassa tanssioppilaitoksia taloudellinen tilanne on tällä hetkellä haastava. Joissakin oppilaitoksissa tilanne on jopa niin haastava, että yhtenä ratkaisumallina pohditaan toiminnan lopettamista.

Oppilaitosten talous rakentuu hyvin eri tavoin niin tukien kuin kulujenkin osalta. Yleisellä tasolla haasteiden syinä esille on nostettu pienentyneet oppilasmäärät ja sen myötä pienentyneet lukukausimaksutulot, esiintymistoiminnan kulu- ja tulorakenteen muutokset sekä yhteistyöhankkeiden vähyys. Syksyn 2022 kulujen nousu on ollut ennakoitua suurempaa, eivätkä lukukausimaksutulot ole kattaneet menoja samalla tavalla kuin ennen koronavuosia. Tanssioppilaitokset ovat myös pyrkineet toimimaan vastuullisina työnantajina, ja lomautuksia sekä irtisanomisia on pyritty välttämään mahdollisimman pitkään.

Haasteita on sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämisluvalla toimivien että kuntien luvalla toimivien oppilaitosten toiminnassa ja onkin huomioitava, että toimintaympäristöt vaikuttavat nyt oppilaitosten haasteisiin järjestämisluvan muotoa enemmän. Haastavimmat tilanteet ovat yleisellä tasolla niillä oppilaitoksilla, joissa toimintakuntien tuet ovat pienet tai niitä ei ole. Monella paikkakunnalla on tarve hyvin pikaisesti tukiratkaisuihin, jotta toimintaa voidaan ylipäätään jatkaa. Oppilaitoksista on kantautunut esille myös suurta huolta perheiden talousvaikeuksista ja niiden vaikutuksista harrastusmahdollisuuksiin jo lähitulevaisuudessa.

Tanssin taiteen perusopetuksen kenttä on jakautunut kahtia Opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämisluvan saaneiden oppilaitosten sekä kuntien luvalla toimivien oppilaitosten ryhmiin. Ministeriön järjestämisluvan on saanut vain pieni osa tanssin taiteen perusopetuksen oppilaitoksista, eikä lukumäärä kuvaa tanssin taiteen perusopetuksen toiminnan laajuutta tai ammattitaitoa. Tarve uusiin järjestämislupiin ja niihin liittyviin valtionosuuksiin ja haettaviin avustuksiin on valtava.

Muiden kuin Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämien järjestämislupien mukaan toimivien taiteen perusopetuksen oppilaitosten harkinnanvaraiseen valtionavustukseen on esitetty huomattavaa nostoa vuodelle 2023. Aiemmin 150 000 euron suuruinen määräraha on esitetty nostettavaksi 400 000 euroon. Pidämme määrärahan nostoa tärkeänä ja arvokkaana asiana, mutta samalla muistutamme, että 400 000 euron määräraha ei edelleenkään vastaa taiteen perusopetuksen oppilaitosverkoston laajuutta ja tarvetta valtionavustukselle.

Talousarvioesityksessä todetaan, että koronapandemia vaikeutti vuosina 2020—2022 merkittävästi kulttuuripolitiikan strategian 2025 mukaisten tavoitteiden saavuttamista, mutta että vuonna 2023 tavoitteena on saada taiteen ja kulttuurin tekeminen, tuotanto, kulutus ja käyttö palautumaan mahdollisimman hyvin koronaepidemian aiheuttamaa kriisiä edeltävälle tasolle. Onkin tärkeää muistaa, että taiteen perusopetuksen palautumisen tukeminen olisi äärimmäisen tärkeää lasten ja nuorten hyvinvoinnin näkökulmasta. Tanssin taiteen perusopetuksen oppilaitokset tarvitsevat aikaa pandemian jälkeisen toiminnan laajuuden arvioimiseksi, eivätkä koronan aiheuttamat poikkeukselliset olot saa kertautua negatiivisina tulevien vuosien valtionosuuksia laskettaessa. Vielä on mahdotonta sanoa, miten koronavuodet vaikuttavat oppilaitosten toimintaan ja toiminnan laajuuteen pidemmällä tähtäimellä.

Taiteen perusopetus on ainutlaatuinen ja upea koulutusjärjestelmä, jota on rakennettu määrätietoisesti ja laadukkaasti vuosien ajan. Koronavuosien jälkeinen taideoppilaitosten kenttä tarvitsee nyt tukea ja aikaa toipua. Aiemmat, akuutissa tilanteessa erittäin arvokkaat, koronatuot eivät ole apuna enää vuosina 2023 ja 2024. Nyt tarvitaan siis muita toimenpiteitä taiteen perusopetuksen tulevaisuuden turvaamiseksi.

Mia Lappalainen
Puheenjohtaja, STOPP ry

Milla Malmberg
Toiminnanjohtaja, STOPP ry